

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด*

PARTICIPATION IN ADMINISTRATION USING FOUR SUBLIME STATES
OF MIND OF MUEANG ROI ET LOCAL GOVERNMENT
ORGANIZATIONS, ROI ET PROVINCE

พงศ์ศิริ เหมลา¹, พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า²

Ketsuda Narmpanya¹, Pornpimol Pochailar²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{1,2}

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus^{1,2}

Email : pogsiri0988004118@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากร ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 876 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้แก่ ค่า t-test และ F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคลากร (เมตตา) ด้านการบริหารงานบริการสาธารณะ (อุเบกขา) ด้านการบริหารงบประมาณ (กรุณา) และ ด้านการบริหารงานองค์กร (มุทิตา) ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 จำแนกเพศ อายุ และระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ที่สำคัญควรจูงใจให้บุคลากร ผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน

ร่วมรับผิดชอบ ให้ความเป็นธรรมกับบุคลากร ควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ให้เป็นไปตามระเบียบ/ข้อบังคับของทางราชการ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม; การบริหารงาน; หลักพรหมวิหาร 4

ABSTRACT

The objectives of this thesis were 1) to study the level of Participation in administration using the Four Sublime States of Mind of Local Government Organizations at Mueang Roi Et District, Roi Et Province 2) to compare the level of Participation in administration using the Four Sublime States of Mind of Local Government Organizations at Mueang Roi Et District, Roi Et province, classified by gender, age, and education level 3) to study suggestions for participation in administration using the Four Sublime States of Mind of Local Government Organizations at Mueang Roi Et District, Roi Et Province. The population included of 876 personnel working in Local Government Organizations at Mueang Roi Et District, Roi Et Province. The sample group was 269 personnel working in Local Government Organizations at Mueang Roi Et District, Roi Et Province. It was quantitative research. The instrument used for data collection was a 5-point estimation scale questionnaire with a contain validity of 0.67 – 1.00, and a confidence level of 0.94. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, mean and standard deviation, and the statistics used to test the Hypothesis were t-test and F-test (One-Way ANOVA).

The results found that: 1) The overall level of Participation in administration using the Four Sublime States of Mind of Local Government Organizations at Mueang Roi Et District, Roi Et Province was at a high level. Ranking from the highest to the lowest averages were personnel management (Metta), public service administration (Upekkha), budget management (Karuna), and organizational management (Mudita). 2) There was no difference in the results of the comparison of opinions towards the participation in administration using the Four Sublime States of Mind, classified by sex, age, and education level, there was no difference. Division by occupation Overall .05 level. 3) Suggestions for participation in administration by using the Four Sublime States of Mind should motivate personnel or related persons to have the opportunity to collaborate in participation-decision-making co-responsible, be fair to personnel, controlling budget spending to comply with government regulations.

Keywords : Participation; Administration; The Four Sublime States of Mind

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 78 กล่าวว่า รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ด้านต่างๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใด บรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน รัฐจึงได้เพิ่มบทบาทอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการบริหารจัดการแทนเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และทั่วถึง แต่เงื่อนไขที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานกระจายอำนาจดังกล่าวประสบผลสำเร็จคือการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะเข้ามาร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการกิจและร่วมตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างโปร่งใส เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน โดยมีคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.ก.ถ.) ทำหน้าที่กำหนดอำนาจและหน้าที่การจัดสรรภาษีอากรระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้กับท้องถิ่นเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560)

ปัจจุบันการบริหารงานท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละช่วงเวลา ซึ่งปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การปกครองท้องถิ่นไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่ตามวัตถุประสงค์ในการปกครองประเทศ ซึ่งการมีส่วนร่วมในการบริหารงานเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือ โครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ โดยจะช่วยให้การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร โดยการปฏิบัติงานและขวัญของแต่ละบุคคล เพราะ บุคคลและความคาดหวังขององค์กรมีความขัดแย้ง สร้างความคับข้องใจและเป็นผลเสียแก่ทุกฝ่าย แต่การบริหารโดยการมีส่วนร่วมสามารถคลี่คลายข้อขัดแย้งดังกล่าวได้เพราะการที่ให้โอกาสแก่บุคคลในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรพวกเขาสามารถควบคุมการทำงานของพวกเขาเองในการใช้ความสามารถและสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นได้ (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553) ในการบริหารงานของผู้บริหาร จะประกอบด้วย ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานองค์กร 2) ด้านการบริหารงานบุคลากร 3) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 4) ด้านการบริหารงานบริการสาธารณะ ที่ส่งผลต่อคุณภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่ม บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล ซึ่งการมีส่วนร่วมในการเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือ โครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553) และลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจะพิจารณา

จากกิจกรรมและการบริหาร ซึ่งจะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไป ในระดับกิจกรรมนั้นจะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนในด้านการบริหารนั้น จะเป็นลักษณะของผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะเปิดทางให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกถึงเข้าร่วมในกิจกรรม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งสิ้น จำนวน 15 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลตำบลโนนตาล เทศบาลตำบลปอภาร เทศบาลตำบลสีแก้ว องค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น องค์การบริหารส่วนตำบลแคนใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลดงลาน องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนรัง องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองทอง องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก้ว องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง องค์การบริหารส่วนตำบลเหนือเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองทอง ปัจจุบัน มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้บริหารสูงสุด จำนวน 15 คน การบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องปฏิบัติงานตาม นโยบาย ภาระงาน อำนาจหน้าที่ พระราชบัญญัติ ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ และคำสั่ง สิ่งสำคัญอีกประเด็นที่ตามมาคือ ปัญหาการบริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารงานด้วยความโปร่งใส และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนจนเป็นที่ยอมรับของสังคมนั้น พบว่า ยังมีจำนวนไม่มากนัก จึงเป็นที่น่าสนใจ ว่าภายใต้ทรัพยากร สภาพสังคมที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนั้นต้องบริหารงานในองค์กร บุคลากร ทรัพยากร งบประมาณ และการให้บริการสาธารณะ หัวใจสำคัญของผู้บริหารงานต้องมีคุณธรรม คือ ต้องมีความรับผิดชอบในคุณธรรมอย่างสูงสุด เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด, 2565)

ดังนั้น การนำหลักธรรมพรหมวิหาร 4 มาใช้เป็นแนวทางการบริหารงาน เนื่องจากเป็นหลักธรรมที่มีคุณธรรมสูงและสำคัญที่ทรงคุณค่า ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะแก่การแก้ปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารทุกระดับ สามารถนำไปปรับใช้ทำให้เกิดผลดี คือลดความขัดแย้ง มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม หลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วยคุณธรรมสี่ประการ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เป็นคุณธรรมที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดความรัก สมานสามัคคี มีน้ำใจไมตรีจิต ให้ความเคารพต่อกัน ตามที่สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฒโน) ได้กล่าวไว้ว่า พรหมวิหาร 4 คือ ความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เป็นคุณธรรมสำหรับผู้บริหาร ผู้ปกครอง เป็นคุณธรรมที่เหมาะสมแก่ทุกฝ่ายไม่เลือกว่าจะเป็นฝ่ายบ้านเมือง หรือฝ่ายประชาชน เมื่อนำไปใช้จะทำให้มีเมตตาต่อกัน มีความรักสามัคคี มีน้ำใจไมตรีจิตต่อเพื่อนมนุษย์ (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฒโน), 2543) ดังกล่าวหากมีการประยุกต์หลักพรหมวิหาร 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด ย่อมทำให้เกิดสันติสุข ลดความขัดแย้ง และช่วยหนุนนำให้การบริหารงานของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ต่อองค์กร บุคลากร ทรัพยากร และการบริการสาธารณะ

ดังนั้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหม

วิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล และเป็นประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.2 บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

1.3.3 บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.4.1 ได้ทราบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4.2 ได้ทราบผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา

1.4.3 ได้ทราบข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการบริหารเพื่อพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 15 แห่ง รวมทั้งสิ้น 269 คน

กำหนดขนาดตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นสัดส่วน โดยใช้เทียบตาราง เครจซี่และมอร์แกน กำหนดขนาดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (R.V.Krejcie & Morgan, 1970) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา แบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักวิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert) โดยการแบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-end) หาคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ โดยใช้เทคนิค IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และทดลองใช้กับ บุคลากรและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ 0.89 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) 2) ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค 3) ค่าความถี่ 4) ร้อยละ 5) ค่าเฉลี่ย 6) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยใช้สถิติ t-test และ F-test

6. ผลการวิจัย

6.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยใช้หลักพรหมวิหาร 4	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการบริหารงานองค์กร (มุทิตา)	4.33	0.71	มาก	4
2. ด้านการบริหารงานบุคลากร (เมตตา)	4.35	0.66	มาก	1
3. ด้านการบริหารงบประมาณ (กรุณา)	4.33	0.70	มาก	3
4. ด้านการบริหารงานบริการสาธารณะ (อุเบกขา)	4.33	0.68	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.34	0.69	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเรียงด้านโดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ด้านการบริหารงานบุคลากร (เมตตา) ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.66) รองลงมา ด้านการบริหารงานบริการสาธารณะ (อุเบกขา) ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.68) ด้านการบริหารงบประมาณ (กรุณา) ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.70) และ ด้านการบริหารงานองค์กร (มุทิตา) ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

6.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเพศตามระดับการศึกษา และอายุ ไม่แตกต่างกัน

6.3 ข้อเสนอการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการบริหารงานองค์กร (มุทิตา) ผู้บริหารควรให้การสนใจให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อพัฒนา งานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด โดยการจัดทำวิสัยทัศน์ และแผนยุทธศาสตร์ นโยบาย โดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารงานบุคลากร (เมตตา) ผู้บริหารควรให้ความช่วยเหลือในบุคลากรทุกคนไม่เลือกปฏิบัติ มีความเป็นธรรมในการลงโทษ ไม่แสดงความโกรธเกลียดในบุคลากร โดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารงบประมาณ (กรุณา) ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วม ควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณ การตั้งงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และสรุปยอดงบประมาณคงเหลือประจำเดือน/ปี ด้านการบริหารงานบริการสาธารณะ (อุเบกขา) ผู้บริหารควรใส่ใจให้ความช่วยเหลือบริการสาธารณะ เสียสละ ถูกต้องโปร่งใส เป็นธรรม เป็นไปตามระเบียบเพื่อประชาชนได้รับความเป็นอยู่ที่ดี

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

7.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวของบุคลากรเอง การที่จะสามารถทำให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของบุคลากรให้ดีขึ้นนั้นผู้นำจะต้องยอมรับในปรัชญาการพัฒนาว่ามนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของส่วนรวมในองค์กร และเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ สัญญา เคนาภูมิ (2551) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจาก ชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตภา เร่งมีศรีสุข (2560) ที่ได้ศึกษาพุทธภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการ ในจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงบูรณาการ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยด้านการบริหารงานบุคลากร (เมตตา) เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารทำหน้าที่ในการบริหารงานบุคลากรด้วยการแต่งตั้ง การโยกย้าย ให้ความช่วยเหลือในการขอการเลื่อนตำแหน่ง ให้ความช่วยเหลือในการขอเลื่อนขึ้นเงินเดือน มีความเป็นธรรมในการลงโทษ และการให้พ้นจากตำแหน่ง กรุณาช่วยเหลือในบุคลากรเมื่อเห็นว่าได้รับความลำบาก ให้การปกป้องช่วยความเหลือเมื่อบุคลากรขอร้อง แสดงความยินดีในบุคลากรเมื่ออยู่ในตำแหน่งที่ดี แสดงความยินดีในบุคลากร มองเห็นว่าประสบความสำเร็จ ให้ความช่วยเหลือในบุคลากรทุกคนไม่เลือกปฏิบัติ มีความเป็นกลางกับบุคลากรทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ มีความเป็นธรรมกับบุคลากรทุกคนไม่เลือกปฏิบัติ และมีความอดทน ไม่แสดงความโกรธเกลียดในบุคลากร และการนำระบบคุณธรรมมาใช้ในการบริหารงานบุคคลก็เพื่อให้สมาชิกทุกคนในองค์กรได้รับความเป็นธรรมจากการบริหารงานบุคคล และเพื่อขจัดความยุ่งยากสลับซับซ้อน มีมาตรการที่สามารถนำไปใช้ได้โดยทั่วไป และเพื่อเป็นการป้องกันมิให้ระบบอุปถัมภ์เกิดขึ้นได้โดยง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสมจิราวดี จำปาสิทธิ์ (2563) ที่ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลเสาชาง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเสาชาง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

7.2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษา มีความคิดเห็นว่าการนำหลักพรหมวิหาร 4 มาบูรณาการกับการบริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพราะเป็นหลักธรรมของผู้ประเสริฐ เป็นหลักธรรมของผู้ปฏิบัติเพื่อนำตนไปสู่พรหม หรือความเป็นผู้ประเสริฐ หลักธรรมที่ทำให้เป็นผู้ประเสริฐเลิศล้ำ และทำให้เกิดความเป็นพรหมมุ่งหมาย คือ ทำให้คนเป็นผู้ประเสริฐ จำแนกแยกความสำคัญออกเป็น 4 ประการ ได้แก่ 1) เมตตา 2) กรุณา 3) มุทิตา 4) อุเบกขา สอดคล้องกับ ราชบัณฑิตยสถาน (2547) อธิบายความหมายว่า ธรรมหมวดหนึ่งในพระพุทธศาสนา มีความหมายหลายนัย คือ (1) เป็นธรรมเครื่องอยู่ของพรหม เครื่องอยู่อย่างพรหม และทำให้เป็นพรหมเสมอด้วยพรหม โดยมุ่งประเด็นที่ว่า เมื่อผู้บำเพ็ญสมาธิเจริญเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขาแล้ว ย่อมส่งผลให้บรรลุตามลำดับ (2) เป็นธรรมเครื่องอยู่ของผู้ประเสริฐ ธรรมประจำใจอันประเสริฐหลักความประพฤติที่ประเสริฐ เมื่อมีธรรม 4 ประการนี้ประจำใจ ย่อมมีความรักสรรพสัตว์ ประารถนาช่วยสรรพสัตว์ที่ประสบทุกข์ให้พ้นทุกข์ ไม่ริษยาในความได้ดีมีสุขของสรรพสัตว์ และวางใจเป็นกลางได้เมื่อช่วยสรรพสัตว์นั้นๆไม่สำเร็จ (3) เป็นธรรมเครื่องอยู่ของผู้เป็นใหญ่ คือ ผู้นำหรือผู้ปกครอง โดยมุ่งให้ผู้นำหรือผู้ปกครองมีความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นพื้นฐานช่วยเหลือเขาเมื่อเขาประสบความทุกข์ ยินดีด้วยเมื่อเขาได้รับความสำเร็จ และวางใจเป็นกลางไม่ตกอยู่ในอคติ พรหมวิหาร 4 เรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า อัปมัญญา 4 เพราะมุ่งประเด็นที่ว่า แม้ไปไม่จำกัดในมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย เป็นพรหมวิหารของพระอริยะ และงานวิจัยของ โสมจิราวดี จำปาสิทธิ์ (2563) ที่ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลเสาชาง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัด

นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า 1) การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเสาชง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) ส่วนด้านเมตตา (ความรัก) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.97$) 2) ผลการเปรียบเทียบ การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ต่อเดือน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพรหม วิหาร 4 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) คือการบริหารให้เกิด ความสามัคคีระหว่าง ผู้บริหารและประชาชนเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยดังญาติเมื่อก่อนมีปัญหาและให้คำปรึกษาและช่วย แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีและปฏิบัติต่อประชาชนทุกคนอย่าง เท่าเทียมกันวางตนเป็นนกลางไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพื่อความไว้วางใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้องค์ความรู้ที่ได้คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารงานองค์กร 2) ด้านการบริหารงานบุคลากร 3) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 4) ด้านการบริหารงานบริการสาธารณะ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการบริหารงานบุคลากรด้วยความเมตตาให้การช่วยเหลือเมื่อบุคลากรขอร้องเกี่ยวกับค่าตอบแทนและสวัสดิการ

9.1.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรวางนโยบายและการบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างชัดเจนและปลูกฝังให้บุคลากรอยากให้องค์การมีความเจริญก้าวหน้าต่อไปเพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานของบุคลากรให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรม

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานองค์กร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น องค์กรมีการจัดโครงสร้างเป็นไปตามอำนาจหน้าที่และสอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหารเพื่อปรับกระบวนการทำงานให้บรรลุสู่เป้าหมายขององค์กร

9.2.2 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงบประมาณ (กรุณา) มีค่าเฉลี่ยต่ำเป็นลำดับรองลงมา ดังนั้น หน่วยงานมีการอนุมัติงบประมาณเมื่อเห็นว่าถูกต้องเป็นไปตามระเบียบ ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการเกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพต่อไป

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรศึกษาศึกษาคุณภาพชีวิตของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อ

9.3.2 ศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลการการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานมากยิ่งขึ้น มีผลต่อการดำเนินงานเป็นไปด้วยประสิทธิภาพและประสิทธิผล

10. บรรณานุกรม

จิตาภา เร่งมีศรีสุข. (2560). **พุทธภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). **การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2543). **รวมธรรมะ**. พิมพ์ครั้งที่ 121. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม.

สัญญา เคนาภูมิ. (2551). **ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด. (2565). **คู่มือการปฏิบัติงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. สำนักปลัดองค์กรปกครองท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด.

โสมจิราวดี จำปาสิทธิ์. (2563). การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อำนวยการบริหารส่วนตำบลเสาชิง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. **Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology**. 5(1). 85-101.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample sizes for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.